

Politisk-Økonomisk Beretning for 2022

(Naalakkersuisoq for Finanser og Ligestilling)

Forelæggelsesnotat

Naalakkersuisut fremlægger hermed Politisk-Økonomisk Beretning for 2022.

Helt overordnet befinder Grønland sig aktuelt et godt sted rent økonomisk. Naalakkersuisut konstaterer, at vi økonomisk er kommet godt igennem coronakrisen. Vi er i en højkonjunktur med fuld udnyttelse af landets produktionskapacitet.

Der var fortsat fremgang i beskæftigelsen i 2021 og arbejdsmarkedet er generelt karakteriseret ved høj beskæftigelse, hvor der endda er mangel på kvalificeret arbejdskraft og stigende udfordringer med at rekruttere arbejdskraft. Især bygge- og anlægsaktiviteterne ventes at blive meget høje i år og videre ind i 2023, hvor aktiviteter med tilknytning til lufthavnsbyggerierne vil fylde meget.

Krigen i Ukraine

Der er imidlertid andre udfordringer, som også berør udviklingen. Ruslands krig mod Ukraine har på kort tid medført store menneskelige omkostninger for den ukrainske befolkning, og krigen er blevet en ny destabiliserende faktor for verdenssamfundet. Der er ikke noget land i verden, der vil forblive upåvirket af den nye situation, og det gælder også her i vores land.

Fiskeriet er vores vigtigste eksporterhverv og helt afgørende for vores økonomi og aktiviteten i samfundet. Eksport af fiskeprodukter udgør i gennemsnit ca. 90 pct. af vores vareeksport pr. år og i 2021 blev der eksporteret fisk til en værdi af 4,8 mia. kr.

Krigen mod Ukraine har betydet, at både Polar Seafood A/S og Royal Greenland A/S har indstillet deres salg af fisk og skaldyr til Rusland. Begge selskaber søger nu at afsætte deres produkter på andre markeder, herunder primært til Kina. Det ser ud til at omstillingen af virksomheders salg til Kina går godt, men der er fortsat stor opmærksomhed omkring Covid-19 restriktionerne i Kina og hvad sygdommen eventuelt kan medføre af negative konsekvenser på sigt.

Naalakkersuisut følger meget nøje den globale efterspørgsel og prisudvikling på fisk og skaldyr. Hvis priserne herpå falder, og prisfaldet er af længere varighed, kan det få store konsekvenser for fiskeriet og resten af samfundet. Det kan betyde nedgang i indtjeningen i erhvervslivet, flere arbejdsløse og dermed også færre skatter og afgifter.

Naalakkersuisut er endvidere meget opmærksom på den stigende inflation omkring os. I de sidste mange år har vi haft en meget lav inflation her i vort land. Inatsisartut havde en forespørgselsdebat særligt om dette spørgsmål den 12. maj, og jeg vil derfor ikke gå nærmere i dybden med dette spørgsmål under denne fremlæggelse.

Den seneste årlige opgjorte inflation i EU er 7,5 pct. i april 2022 og i USA er inflationen 8,5 pct. i marts 2022. Selvom inflationen i Grønland ved seneste måling kun var 0,2 pct, så vil vi blive mere påvirket i den kommende tid. Vi vil opleve, at vores importvarer generelt bliver dyrere. Vi vil ikke opleve helt det samme pres som andre lande, da vi til dels er skærmede af den energiaftale, som KNI har indgået.

Naalakkersuisut følger inflationen meget tæt og vil derfor også løbende vurdere, om det på et tidspunkt vil være relevant at indføre midlertidige kompensationsordninger eller andre lignende foranstaltninger, og hvordan disse i giv et fald mest hensigtsmæssigt kan finansieres.

Naalakkersuisut må varsle, at virkningerne af krigen i Ukraine på vores økonomi og den stigende inflation nødvendiggør tilbageholdenhed og meget skarpe prioriteringer i forbindelse med udarbejdelsen af finansloven for 2023. Vi skal kunne håndtere risikoen for en langvarig økonomisk krise.

Manglende vedligehold af kapitalapparatet

Et af de helt centrale områder i den Politisk-Økonomiske Beretning er det betydelige vedligeholdelsefterslæb, der eksisterer i dag på en række områder.

Det fremstår med al tydelighed, at der mangler midler til vore fælles faciliteter, boliger, lufthavne, energiforsyning samt havne med mere. Disse faciliteter er vi alle, både borgere og erhvervsliv, afhængige af og de udgør en kritisk ramme om vores samfund. Hertil kommer at det skal sikres, at vi fremover vedligeholder vores fælles faciliteter, så der ikke igen sendes en regning videre til de næste generationer.

Vi kommer i den forbindelse ikke udenom at drøfte finansieringen af de store efterslæb, da vi ikke være andet bekendt overfor befolkningen. En sammenhængende plan på tværs af sektorer der sikrer tidssvarende boliger, havneanlæg, lufthavne mm. vil kræve at der tages et fælles ansvar for at sikre den tilstrækkelige finansiering hen over de næste årtier. Dette emne vil derfor helt naturligt indgå i Naalakkersuisuts reformarbejde startende med finansloven for 2023.

Større investeringer

Der er godt gang i bygge- og anlægssektoren, som især skyldes de igangværende landingsbanebyggerier i henholdsvis Nuuk og Ilulissat, som begge forløber planmæssigt i henhold til den reviderede anlægsplan.

I februar i år blev der indgået kontrakt på anlæggelse af en lufthavn ved Qaqortoq og arbejderne blev påbegyndt her i foråret. Det er planlagt, at lufthavnen ved Qaqortoq tages i brug til efteråret 2025.

På vandkraftområdet blev lovgrundlaget for udvidelsen af vandkraftværket ved Buksefjorden samt etablering af et nyt vandkraftværk til forsyning af Aasiaat og Qasigiannguut vedtaget i december 2021. Der er nu igangsat en række aktiviteter i form af bl.a. VVM-redegørelser, supplerende forundersøgelser, udarbejdelse af udbudsmateriale med mere. Disse tiltag er

nødvendige, før udvælgelsen af en eller flere entreprenører til gennemførelse af anlægsprojekterne.

I forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 2022 blev der afsat midler til opførelse af en række ungdomsboliger i Tasiilaq, Upernavik, Qasigiannuguit, Uummannaq, Kangaatsiaq og Ittoqqortoormiit. Alle byggerierne igangsættes i år.

Prioriterede indsatser

Beretningen indeholder en kort gennemgang af de mange initiativer og aktiviteter, der er i gang inden for det offentlige område.

På sundhedsområdet anerkender Naalakkersuisut, at befolkningen her i landet har en forventning om et effektivt sundhedssystem, der er tilgængeligt og som fremmer befolkningens sundhed og behandler personer med sygdomme. Naalakkersuisut anerkender, at det kan være svært i alle tilfælde at leve op til befolkningens forventninger. Sundhedsvæsenet har udfordringer med rekruttering og fastholdelse af personale og der er et uddannelsesgab.

Disse udfordringer har været kendt længe og førte i efteråret 2019 til nedsættelse af Sundhedskommissionen. Kommissionen udgav i marts i år et debatoplæg og planlægger at offentliggøre sin betænkning i løbet af efteråret 2022. Anbefalingerne fra kommissionen vil indgå i Inatsisartuts grundlag for en kommende sundhedsreform. Herudover vil der blive udarbejdet en sektorplan for sundhedsområdet. Naalakkersuisut ser frem til at kunne leverer et samlet overblik over sundhedsvæsenets tilstand til Inatsisartuts partier og på den baggrund indlede forhandlinger om indsatsområder og prioriteringer.

På fiskeriområdet fremlagde Fiskerikommissionen sin betænkning i efteråret 2021. Naalakkersuisut afholdt, som opfølgning på betænkningen, fiskeriseminarer i henholdsvis Ilulissat og Nuuk med henblik på nærmere dialog med fiskeriets parter om input til en kommende fiskerilov. Denne dialog fortsætter med besøg i en række byer i hele landet henover sommeren.

Naalakkersuisut arbejder på at styrke familien gennem forskellige indsatser rettet mod børn, deres forældre, institutioner og lokalsamfundet. Beretningen gennemgår de mange handlingsplaner og initiativer på området. Der er bl.a. igangsat udarbejdelse af en *handlingsplan for det forebyggende arbejde i familier med det formål at nedbringe antallet af anbringelser af børn og unge uden for hjemmet*. Handlingsplanen forventes afleveret på efterårssamlingen 2022 og vægter forebyggelse højt, herunder tiltag for forældre og vordende forældre. Handlingsplanen vil resultere i indsatser, der har til formål at styrke forældreskabet og familielivet. Disse indsatser vil bidrage til at sænke antallet af anbringelser. For vi erkender, at hver anbringelse er et svigt overfor barnet og en sorg for alle.

Beskæftigelsesområdet er et ganske centralt område, da Naalakkersuisut har en ambition om at alle borgere deltager i samfundsudviklingen. Antallet af registrerede arbejdssøgende er højst blandt de unge og i bygder, hvor der kan være mangel på beskæftigelsesmuligheder. Naalakkersuisuts reviderede beskæftigelsesstrategi har bl.a. fokus på bekæmpelse af

ungdomsledighed og på opkvalificering der sikrer maksimal brug af lokal arbejdskraft på arbejdsmarkedet.

Som noget nyt indeholder Politisk-Økonomisk Beretning et kapitel om ligestillingsområdet. Naalakkersuisut har fokus på at udarbejde en ny ligestillingslov, da den nuværende på en række områder er forældet. Derudover vil der blive igangsat en afdækning af løngabet mellem mænd og kvinder og faktorer, der påvirker det kønsopdelte arbejdsmarked. Målet på ligestillingsområdet er grundlæggende at ingen bremses af sit køn, men kan udvikle sig på egne præmisser og ud fra egne drømme og mål.

Med disse ord overlader jeg beretningen til Inatsisartuts behandling.